

Ruoveden kunta

Arviointikertomus

Sisällys

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus	1
1. Hallinto ja talous	1
2. Tekninen toimi	2
3. Sivistystoimi.....	3
4. Elinvoimalautakunta.....	4
5. Tarkastuslautakunta.....	4
6. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	4
7. Viranhaltija kysely 2022	5
Lopuksi	6

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on menneen vuoden toiminnan arviointi, jotta osaisimme toimia paremmin vastaisuudessa. Kunnalta siirtyi pois 1.1.2023 sosiaali- ja terveydenhuollonpalvelut hyvinvointialueen järjestettäväksi, joten jatkossa talousarvion- ja toiminnan suunnittelu tulisi olla helpommin ennalta suunniteltavampaa ja arvioitavaa. Hyvinvointialueiden muodostumisen myötä kunnan tehtäviin jää suurimpina kokonaisuuksina koulutus, kunnan elinvoimaisuuden sekä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden ylläpito (Hyte). Hyvinvointialueiden muodostuminen on ollut ja tulee olemaan kunnan viranhaltijoille iso ponnistus. On myös syytä tiedostaa, kuinka soten poistuminen kunnan tehtävistä muuttaa toiminnan painopisteitä ja eri toimintojen osuutta kunnan budjetissa. Korkojen ja kustannusten yleinen nousu takia koko kunnan kattava riskien kartoitus ei olisi liioiteltua.

1. Hallinto ja talous

Vuoden 2022 aikana tapahtui henkilöstövaihdoksia kunnan ylimmässä johdossa, mikä osaltaan on ollut vaikuttamassa toimintaan monella eri tavalla. Kunnan taloudenhoidon prosesseissa on pitkään ollut pientä toivomisen varaa. Kahden kirjanpitäjän menetys lyhyellä aikaa on tuonut

haasteita. Pätevän henkilökunnan palkkaaminen on osoittautunut vaikeaksi. Talouden prosessien hallinnan kehittämiseksi on liitytty mukaan hankkeeseen, jotta voitaisiin edistää esim. laskujen käsittelyä ja budjetin seuranta. Ohjeistuksen ja koulutuksen lisääminen on paikallaan.

Tehtävänkuvien selkeyttämistä on syytä jatkaa.

Soten poistumisesta huolimatta on kunnan talousarvion ja tilinpäätöksen toteuman täsmäytyksissä isohkoja hankaluuksia. Poikkeamia talousarviosta on erityisesti rahoitusosan ja teknisen toimen osalta. Kunnan ylin päättävä elin, kunnanvaltuusto, on joutunut vain sivusta ihmettelijän rooliin, kun viranhaltijat eivät ole hakeneet muutoksia talousarvion poikkeamiin. Jostain tuntemattomasta syystä loppuvuonna 2022 tehdyissä talousarvion korjauksissa ei asiaa saatu kuntoon, vaikka se olisi ollut mahdollista.

Taloudenhoidon ongelmat voivat johtaa myös saatavien menetykseen. Jos saatavaa ei 3 vuoteen peritä, niin se katsotaan lain mukaan anteeksi annetuksi.

Yleisen hallinnon osalta on edistystä tapahtunut, vaikka eri toimielimien pöytäkirjoista puuttuu osin edelleen päätöksen perusteita. Onko päätöksen peruste kuntalaki, hallintosäntö vai mikä, se on syytä olla päätökseen kirjattuna. Hankkeiden väliaikaisrahoitusta koskeva uusi laki (kuntalaki §129) on tuonut mutkia matkaan esim. yhdistysten hanketoiminnan osalta. Kunnan välirahoitusta ei nykyisten säädösten perusteella ole mahdollista antaa ilman vastavakuutta.

Sisäisessä valvonnassa on edelleen puutteita. Taloushallinto on ulkoistettu Monetralle, mutta vastuuta ei pysty ulkoistamaan. Esimerkkinä tästä mm., että Monetra antaa lukuja valtionosuuksien perusteena olevaan talous- ja toimintatilastoon, mutta Ruoveden kunnan puolelta niitä ei tarkisteta. Kunnan ja Monetran välinen työnjako ei vaikuta olevan selvää. Tarkastuslautakunta pitää erityisen vakavana em. toimintaa, sillä mikäli luvut ovat vääriä, seurauksena voi olla vaikutuksia valtionosuuksien määriin. Hallintosäännön uudistus on suunniteltu vuoden 2023 alkuun. Tarkastuslautakunta toteaa näkemänsä ja kuulemansa perustella, että talouden suunnittelun ja sisäisen valvonnan kannalta se on erinomaisen tärkeä asia.

2. Tekninen toimi

Teknisen toimen osalta tehdyistä investoinneista todetaan tilinpäätöskertomuksessa sanatarkasti lainaten seuraavasti:

” Investointien euromääräinen toteuma 2022 vuonna oli 807 349 euroa (netto). Investointiosaan ei kohdistunut v. 2022 talousarviomuutoksia. Suurimmat toteutumatta jääneet hankkeet olivat visuveden viemärikorjaus.” Taulukossa oli kuitenkin 4 muuta kohdetta, joita ei ollut aloitettu ja suurin niistä kustannuksiltaan oli hyvinvointipuisto. Lisäksi usean kohteen toteuma oli paljon budjetoitua pienempi. Toteuma oli yhteensä 736 651,11 € pienempi kuin talousarviossa suunniteltu investointien määrä 1,544 milj €. Vaikka tässä tapauksessa on tavallaan rahaa säästynyt, kun investointeja ei ole tehty, on tehty virhe periaatteellisesti iso. Viranhaltijan tulee pyytää kunnanvaltuustolta lupaa investointien alitukseen. Investointeja on tehtävä siten ja siinä tahdissa kuin kunnanvaltuusto päättää. Jos investointien tasoa halutaan alentaa, sille on saatava valtuuston hyväksyntä. Käyttötalouden osalta on myös pientä heittoa, mutta niihin tehdyt korjaukset talousarvioon on tehty kyseisellä hetkellä saatavilla olevan parhaan tietämyksen mukaan.

Tarkastuslautakunnalla oli haasteita lukea tilinpäätöstä, kun taulukoissa on kahta eri päiväystä (31.12.2022 ja 31.12.2021) ja investointien kokonaissumma on taulukossa 584 518€, eikä tekstissä mainittu 807 349€. Kuulemamme perusteella vaikuttaa siltä, että kyseisten summien erotus (222 831 €) on vuoden 2021 investointien ”häntiä”, jotka on tuotu 2022 tilinpäätökseen. Tällainen kirjausmenettely ei ole täysin asianmukainen.

Kunta omistaa yli 1200 ha metsää. Vuoteen 2019 loppuun asti oli ilmeisesti olemassa jonkinlainen sopimus metsien hoidosta MHY:n kanssa. Sen jälkeen metsien hoito on otettu omiin käsiin. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan viimeisen 10 vuoden aikana tehdyistä hakkuista johtuvia kiireellisiä taimikonhoitorästejä on kymmenien hehtaarien alalla. *Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta suunnitelmia ja toimia em. asian suhteen.*

3. Sivistystoimi

Sivistystoimi on jatkossa kunnan suurin toimialue.

Ruoveden kunnan lukiokoulutuksen toteuttaa Sastamalan seudun koulutus kuntayhtymä SASKY, jonka lisälasku vuoden lopussa oli 70 000€. Yllättävän laskun syitä on yritetty ottaa selville, mutta täysin tyhjentävää vastausta ei ole saatu. Ilmeisesti palkkakustannusten lisääntyminen on ollut osasyynä.

4. Elinvoimalautakunta

Elinvoima-kyselyyn vastasi 592 henkilöä, mikä on ilahduttavan iso lukema. Kyselyn perusteella on tekeillä Ruoveden elinvoiman toimintaohjelma vuosille 2023-2025. ELPO (elinvoimapoliittinen) työryhmä ja yrittäjyyskasvatustyöryhmä on perustettu.

Kunta on ollut mukana lukuisissa eri hankkeissa. Näillä on esimerkiksi koululaitoksen toiminta saanut uutta rahaa ja voimaa. Kulttuurimatkailuun liittyvä Taike- ja HaMa-hankkeet ovat osaltaan edistämässä matkailuelinkeinon ja koko kunnan elinvoimaa sekä hyvinvointia.

5. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan kokoontui 9 kertaa vuonna 2022. Kokouksissa oli kuultavana kunnan johtavia viranhaltijoita ja tarpeen mukaan muita henkilöitä.

Kunnan taloushallinnon haasteet näkyvät tarkastuslautakunnan alaisessa toiminnassa mm, siten, että tilintarkastukseen varatut n. 9 työpäivää eivät riittäneet, vaan tilintarkastukseen on jouduttu käyttämään n. 18 työpäivää. Tämä vaikuttaa myös tarkastuslautakunnan budjettiin.

6. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisvastuun siirryttyä hyvinvointialueelle kunnan tehtäväksi jää edelleen hyvinvoinnin- ja terveyden edistämistyö eli hyte. Tätä voidaan tarkastella kahdesta eri näkökulmasta: kunnan työntekijöiden ja kuntalaisten kannalta.

Ruoveden kunnan prosessien sujuvan toiminnan kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että kunnan henkilöstö viihtyy ja voi hyvin. Työtehtävien on oltava selkeitä ja palkkauksen johdonmukaista. Tiedonkulussa ei saa olla puutteita. Suomessa on monella alalla huutava työvoimapula. Tämä heijastuu myös kuntatyöyhteisöön. Työvoimasta kilpaillaan ja yksilöt hakeutuvat töihin omien mieltymystensä mukaisesti. Jos työyhteisön viihtyvyydessä ja työhyvinvoinnissa on toivomista, niin vaihtuvuus voi muodostua ongelmaksi, kuten viime vuosina olemme Ruovedelläkin nähneet. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota työssä viihtymisen tärkeyteen. Palkan suuruus on merkittävä asia, mutta niin on myös se, miten palkitsevana ja mielekkäänä työnsä kokee. Pienessä työyhteisössä, kunta tai mikä tahansa, henkilösuhteiden ja kannustavan johtamisen merkitys korostuu.

Kuntaan saatu hyvinvointikoordinaattori on iso parannus. Tämä edesauttaa hyte-toiminnan suunnittelua ja kehittämistä koko kunnan kannalta; kunnan hyte-panokset vaikuttavat myös osaltaan valtionosuuksien muodostumiseen. Kuntaan on työn tueksi perustettu myös kunnan sisäinen hyvinvointiryhmä, jossa ovat mukana kaikki hallinnon alat ja luottamushenkilöiden edustaja.

Palvelutietovaranto on lakisääteinen palvelu, josta kuntalainen saa tietoa kunnan palveluista, missä ja koska mitäkin palvelua saa. Palvelutietovarannossa on esim. lista osoitteista ja aukioloajoista. Ruoveden kunnan osalta palvelutietovarannon tiedoissa ja saatavuudessa on ollut puutteita, jotka toivottavasti korjaantuvat kunnan nettisivujen uusimisen yhteydessä.

Tarkastuslautakunta tervehtii ilolla kaikkea sitä uutta, mitä lasten ja nuorten hyväksi on kunnassa tehty.

7. Viranhaltija kysely 2022

Tarkastuslautakunta lähetti 12 kysymyksen listan kunnan johtaville viranhaltijoille joulukuussa 2022. Halusimme tietää, miten heidän osastonsa asiat sujuvat. Tarkentavia kysymyksiä ei esitetty. Tämän tyyppisten kyselyiden, kuten minkä tahansa tutkimuksen, ongelma on vastausten vinouma. Voidaan kysyä, olivatko kyselyn saaneet oikeita henkilöitä mahdollisista vaikeuksista raportoimaan? Saimmeko relevantteja vastauksia?

Ruoveden kunnan yhtenä perusarvona on avoimuus. Rakentava kritiikki on aina enemmän kuin toivottavaa. Vaikeista aiheista pitäisi voida puhua. Epäkohtien esiin nostamisella ei saa olla negatiivisia seurauksia.

Havaitut epäkohdat

Seuraavassa käsitellään havaittuja epäkohtia. Tämä ei tarkoita, etteivätkö asiat tärkeimmiltä osin olisi kunnossa, päinvastoin, saimme lukea monia mainintoja mm. hyvin sujuvasta työstä ja hyvästä työyhteisön hengestä, mikä oli ilahduttavaa.

Vastauksissa mainittiin monenlaisia epäkohtia. Osa niistä oli sellaisia, jotka eivät ole työyhteisöstä itsestään riippuvia, kuten työvoimapula. Useammassa vastauksessa mainittiin sijaisten tai koulutetun henkilökunnan puute. Resurssien puutteen vuoksi on jouduttu priorisoimaan työtehtäviä.

Tehdyn kyselyn perusteella saattoi tulla siihen päätelmään, että säännöllisten työyhteisön yhteisten palaverien pitämisellä on ilmeisesti hyvinkin merkittävä rooli asioiden toimivuuden kannalta. Fyysistä läsnäoloa kaivataan, myös johtajilta.

Monella osastolla koettiin talouden seuranta vaikeaksi laahaavien tilikirjausten vuoksi. Talouden seuranta vaikeutti myös rahan kirjautuminen väärille kustannuspaikoille. Useampi vastaaja mainitsi, että palvelun (työn) laadulle ei ollut mittareita tai että niitä ei säännöllisesti käytetty. Laadun mittausta on vähennetty resurssipulan takia.

Eniten ongelmia ilmeni teknisen osaston vastauksissa. Huomautettavaa löytyi tehtävänkuvista, palkkauksen tasapuolisuudesta, töiden epätasaisesta jakaantumisesta, budjetin puuttumisesta, hallintosäännöstä, tiedonkulusta, (etä)johtamisesta, palvelun laadun mittauksesta ja osaamisesta. Myös henkilöstön puute on aiheuttanut viivettä aiottujen hankkeiden toteutumiselle.

Ongelmien juurisyitä on vaikea yksilöidä tai varmasti tietää, mutta kunnan ylimmän johdon vaihtuvuus ja siitä johtuneet tilapäisjärjestelyt ja töiden kasaantuminen ovat varmasti pahentaneet jo ehkä aiemmin syntynyttä ”osastokulttuuria”. *Tarkastuslautakunta tiedustelee kunnanhallitukselta, mihin toimiin se aikoo ryhtyä ongelmien ratkomiseksi?*

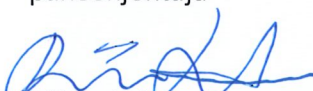
Lopuksi

Isoja ponnistuksia on viime vuosina riittänyt. Onkin syytä kiittää kaikkia kunnan työntekijöitä ja luottamushenkilöitä jaksamisesta heidän luotsatessaan kuntaa vaikeiden aikojen läpi. Korona pandemia ja johtavien viranhaltijoiden suuri vaihtuvuus ei ollut kenenkään toiveissa. Kunnan tilanne vaikuttaa henkilöstön osalta vakiintuneemmalta, mutta työtä riittää sekä vanhojen ongelmien kuten asukasmäärän vähenemisen että uusien haasteiden kanssa.

Ruovedellä 9.6.2023

Matti Korppoo

puheenjohtaja

Riikka Lehti

jäsen

Hanna-Leena Simonen

sihteeri

Juhani Lundén

jäsen